

Архидјакон Новоградје 1120

Поштарина плаћена у готову

ГОДИНА VI

ЈУНИ—АВГУСТ

БРАНИЧЕВСКИ
ВЕСНИК

Орган
Удруженог Свештенства Епархије
Браничевске

Уредник
Протојереј **ДРАГУТИН И. МАРИНКОВИЋ**
парох пожаревачки и Арх. намесник

ПОЖАРЕВАЦ
1938

С БЛАГОСЛОВОМ
Његовог Преосвештенства Епископа
Браничевског Господина
Dr ВЕНИЈАМИНА

члв-др. 1120

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

ПОЗИВ НА СКУПШТИНУ

По одобрењу Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Др Венијамина одржаће се у Пожаревцу на дан

26 АВГУСТА (8 СЕПТЕМБРА) 1938 ГОДИНЕ

У САЛИ ДОМА ТРГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

РЕДОВНА

ГОДИШЊА СКУПШТИНА

свештенства Епархије Браничевске

ДНЕВНИ РЕД:

- 1) У 8 ч. позив Св. Духа у Саборној цркви;
- 2) Извештај управног одбора о раду у току године;
- 3) „ „ благајника о материјалном стању удружења;
- 4) Избор 3 члана контролног одбора за преглед рачуна;
- 5) Извештај уредника Браничевског Весника;
- 6) Предлог буџета за 1939 г.;
- 7) Предлог управе:
Оснивање Привредне задруге свештенства Епар. браничевске;
- 8) Избор претседника и 7 чланова управе;
- 9) Питања и предлози.

По завршеној редовној скупштини по подне у 3 часа одржаће се оснивачка скупштина Привредне Задруге свештенства Епархије Браничевске.

УПРАВА

1918—1938

Ове године навршава се двадесет година како је наша држава уједињена. То је и 20 годишњица како је српско свештенство вративши се својој пастви после крвавог рата посветило свој живот цркви и народу.

Минулих 20 година донеле су и у црквеном животу низ нових чињеница које су од пресудне важности за будућност.

Ми се нећемо овде освртати на политичке и економске прилике за минуло време. Нас интересује рад парохијског свештенства, и то парохијског свештенства наше Епархије. Овај осврт чинимо у толико пре што се налазимо пред четвртом редовном скупштином свештенства епархије Браничевске. Желимо да сами себи положимо рачуна о нашем успеху и неуспеху.

Да се неби пак двоумили у том испитивању изнећемо што смо прелиставајући наше старе часописе нашли а то је једно питање које је пре 23 год. један београдски свештеник, пишући о свештен. удружењу, поставио и себи и осталој браћи. Између осталог он пише:

„А да смо за ових 16 година прегли сваки на прави свој посао: да се сваки од нас пре свега, потрудио да буде пастир својој пастви не по речима него по делу; да смо се сви скупа постарали, а за то смо имали довољно времена, да скинемо са својега образа давно бачене прекоре о својим материјалистичким склоностима и неситости; да је удружење наше било скуп свештеника делатеља на њиви Господњој, који би били готови да поднесу сваку жртву ради угледа и високог достојанства својега; накратко, да смо сви скупа и као појединци ишли правим путем, и за своје ово потраживање препоручили се исправним радом и трудом, недопуштајући да нам ругобе стрче горе него ли мане обичних људи, да смо велим све то радили — где би наш крај био? Наши погледи не би се задржавали само на нама самима, наш видокруг био би и већи и шири него што је, а тим самим јачала би и наша интелектуална и морална моћ; а удружење било би прави религиозно-морални центар

који би давао директиву за све што је побожно, племенито и узвишено. У круг његова рада ушла би питања која се више тичу живе цркве, народа, а мање нас самих. Оно што народ боли и од чега он пати, то би, у поглавитој мери, било предмет наше бриге и нашега разговора на скупштинама; и удружење онда зацело неби тако лаке руке прелазило преко толиких појава које подривају наш верски и друштвени живот, као што оно, спутано у везе свог личног интереса, данас чини“. (Весник Српске цркве за 1905 год. стр. 929—30).

Да ли смо и ми за ових 20 година вршили прави свој посао. У извесним моментима, као што је било 1936 и 1937 г. морамо одговорити да јесмо. Били смо скоро сви једна душа. А за остало време све што се је радило било је појединачно. Међутим друштвене појаве данашњице императивно нам налажу да појединачно мора отпасти а заједничко постати. Тај пак заједнички рад има се кретати на томе да се очува оно што је примљено. Да се очува и умножи. Сваки који бежи од удруженог рада унапред је себе осудио.

У чему се састоји тај наш рад? У следећем: удруженим снагама оспособити своју браћу да могу набавити све што им је потребно да одговоре своме позиву и да се супротставе деструктивним по цркви тежњама појединих утопистичких идеја, да бране православну светосавску веру, јер данас је неопходно то чинити, пошто непријатељи гледају да разоре душу православног верника.

За то је прека потреба оснивање привредне задруге свешт. Епархије Браничевске. За њено оснивање мора се поред свештеничких удела узети у обзир и учешће капитала цркава и манастира, јер све скупа и свештенство мирско и монашко, и цркве и манастири првенствено морају данас ставити све своје снаге ка одбрани правосл. и моралног препорођају својих верних. Јединка у овом послу може мало учинити. Ми нисмо овде да нам се служи већ да служимо. То хришћанско начело мора бити покретач сваке наше акције, и то за све без разлике како за мале тако и за велике. А да би могли другоме дати нешто корисно потребно је да тога имамо прво ми. Задруга ће омогућити да се приведу у дело много наших и личних и општих потреба.

Жалосно је да Епархије са много мањим бројем свештенства и цркава имају своје Задруге и показују више успеха у раду него ми.

Друго што би било так — неопходно јесте да се свештенство упозна и оспособи — о треба изводити овај велики посао. Ово се може постићи обавезним узајамним обавештавањем било писменим било усменим о приликама своје парохије, као и о потребама — шта треба урадити за побољшање. Јер јединствен метод за све не може се употребити. Сваком треба дати оно што је потребно. Нису исте прилике и појаве у Хомољу и Подунављу.

Данас се скоро све организације које желе да имају успеха служе поред часописа и тзв. билтенима у којима се повремено обавештава чланство о стању као и о мерама које треба предузети.

Ако се укаже потреба могу се држати и специјални курсеви ради што бољег оспособљавања. У војсци су ти курсеви правило, сваки официр мора проћи кроз њих да би добио потребно знање и упутство. Успех у рату зависи од правилне оцене ситуације. И ми морамо повести једну борбу противу моралног расула — а чиме ћемо то ако останемо пасивни као што смо у већини данас.

Ради постигнућа овог циља — одбране и моралног препорођаја — мора се помоћи оснивање пододбора женског хришћанског покрета, разних братстава, народне хришћанске заједнице, верско-добротворних старатељства и осталих организација која лече социјално зло данашњице. На томе послу свештеник мора бити први.

Износећи ово знамо да ће многа браћа одговорити да ли је могуће то данас учинити? Да ли можемо ми нешто сами урадити кад немамо старо удружење? Место одговора тима који сумњају могу се поновити напред цитиране речи београд. свештеника написане 16 год. по оснивању удружења. Нећемо се засада овде упуштати у исправљање тога питања. Оно што хоћемо да одговоримо то је на прво питање: да ли је могуће радити, и на то питање одговор је: *може се и мора се*. Да се може сведочи нам свештенство Жичке, Нишке и других епархија. И они имају своје мишљење о удружењу, али зато ипак раде и то много раде. Зато обележимо 20 годишњицу једним заветом за корист будућности.

Завршујући кратко излагање наших потреба желимо да се свештеничка скупштина овим позабави и да удружење не буде само за чланске улоге, већ и да удруженим снагама

послужи својим члановима да би на страшном суду могли одговорити оним нашим великанима који падоше за крст часни и слободу златну.

Иначе „два лоша избише Милоша“.

ДАНИЛО Л. ПОПОВИЋ

свештеник из Батуше

Задатак данашње породице¹⁾

У низу веома крупних питања данашњице, од којих зависи будућност и напредак и нације и државе, као и појединаца, а које се само собом намеће и ако старо, вазда ново, вазда на дневном реду, — јесте питање наше омладине. И ко је пријатељ свога народа и отаџбине: ко им жели опстанка и напретка, тај се мора тим питањем најозбиљније позабавити.

Васпитање омладине, не треба да је предмет бриге само њихових родитеља већ и свију нас и не смемо га препустити другоме. Залуду је окретати главу од њега; то питање по својој важности иде напореда са питањем хлеба и опстанка, јер док је хлеб питање опстанка данашњице, докле је омладина и њено изграђивање питање опстанка су-трашњице.

Живот тече својим током, час брже, час спорије, према приликама времена. На месту где су јуче били наши очеви данас смо ми, а сутра ће на тим местима бити наша деца скорије, брже, него што очекујемо. Како њих буду образовали и васпитали, краће речено, изградили њихови родитељи, таква ће бити будућност и нације и државе.

За то сматрамо да је питање спреме и изградње наше омладине за живот исто тако важно као што су питање хлеба и опстанка. Оно је важно како за породицу, тако и за државу и друштво. И ако се оно са пуно озбиљности и преданости не буде прихватило, стално ћемо се на њему

¹⁾ Предавање држано на радиу 13 маја 1936 год.

спотицати. Јер оно нас гони да се често о њему бринемо.

Наша омладина данас преживљује тешке дане превирања, пролази кроз духовну и моралну кризу, и ко пажљиво прати живот наше омладине, не може да не примети, да морална квареж, као плесан, брзо и неприметно се хвата на још не очврсле душе наше деце и не да се уклонити ни дејством спољашњих васпитних мера нити школском дисциплином.

И доиста, у чему је прави узрок овој појави ваља нам се запитати свима. Узрока је веома много, но најважнији и најглавнији међу њима јесте у породици, јер први основи васпитања залажу се у детињске душе породицом. А ваља се запитати: да ли у томе погледу данашња породица стоји на достојној висини свога позива? Одговор у овом погледу није задовољавајући.

Родитељи у нашим породицама мало су заузети васпитањем своје деце. У богатим породицама децу поверавају бризи и старању најмљених васпитача и учитељица; а у сиромашнијим обичној послузи. С тога заслужује нарочиту пажњу мисао старог мудраца: „ако ко повери васпитање свога детета робу, то у место једног имаће два роба“. Или их остављају самима себи. У драми руског писца Најданова „Вањушина деца“ отац породице видевши крајњу распуштеност своје већ одрасле деце, обраћа се жени с питањем: „Жено! јесу ли то наша деца? Је ли могуће да су она таква и због чега су таква?!... И ево један од синова његових у моменту отворености и поверења овако објашњава оцу узрок моралне разурданости породице:

„Ми деца живели смо увек горе, а ви родитељи доле. Ви сте доле радили и трудили се, да би живели спокојно горе... И ми смо живели како је ко хтео, како је који мислио да му живети треба. Ви сте знали, да се ми нечему учимо, да нешто читамо, да негде идемо, но како ми све то примамо, где се бавимо, то ви нисте знали...

Још као дечади, ми смо се мотали по крововима, па смо то чинили по некад и кад смо одрасли. Нас су развраћале дадиље и служавке. Ми смо кварили сами себе — старији млађе. Све се то чинило горе а ви нисте знали... Ви сте нас само рађали и слали горе. Ми смо се ретко спуштали вама доле, сами кад смо хтели јести и пити, а ви

сте се пели к нама горе само онда кад сте налазили за потребно да нас изгрдите и избијете. И ето ми смо израшли, сишли смо одозго већ као људи, са својим укусом, са својим навикама, са својим жељама и својим захтевима. И где, ви нас нисте познали и сада се са ужасом питате; зашто смо ми такви?¹⁾

Или их остављају улици. Тако, идући једном својим послом и занет мислима, тргло ме на улици претрчавање неких дечака, који су у рукама држали каме и ножеве од дрвета. То ме заинтересује и станем да посматрам неку нову, мени непознату дечију игру. Преварио сам се. Није то била дечја игра, него је то било упињање дечака, свакако гимназиста, да што верније изведу сцену једног апашког филма, који су у биоскопу гледали.

Та ме је појава као љубитеља наше омладине прилично изненадила, а брзо после тога и сневеселила. Наставивши даље свој пут, у глави су ми се ројиле слике и мисли о скорој будућности ових дечака, који ће за 4, 5, 7 и 8 година постати пунолетни: у доба, када се, дакле, најлакше имају утисци; када се сваки јачи доживљај урезује у душу и остаје за цео живот; када се, дакле, у том добу дечаци занимају апашким сценама, подражавањем апашких гестова и поступака што их у филму виде, ја се брижно питам: да ли ће и у данима и годинама што наступају, њихова пажња бити усредсређена на исте и сличне предмете, и зар ови утисци неће оставити никаква трага у њиховим упечатљивим душама? Још се питам: дали ови апашки поступци и радње утичу на карактер и владање омладине, или су то невине игре које не остављају никаквог трага на њиховој души, него је шта више припитомљавају и разнежавају.²⁾

Због тога је сасвим појмљиво, каква се обазривост, осетљивост и пажљивост захтева од старијих у породици. А поврх свега, какав труд, каква анђелска стрпљивост потребни су у тим случајевима, када се треба борити са силом страног утицаја или са силом рђавих наклоности која се

¹⁾ Пастирока Реч за 1912 г. Број 32 стр. 250.

²⁾ Народна Одбрана за 1936 г.

изненада и неочекивано јавља. Не месецима, него годинама, а по неки пут и по десетак таквих, протеже се велика тешкоћа, спојена с васпитањем. Тежак је и сузама заливен пут васпитања у породици, но дужност је старијих све предузети, да би оно што не ваља исправили, болесно излечили и учинили све за правилан развитак младе душе.

У једној лепој причици чувеног и нама познатог руског писца Чехова, ванредно се лепо износи, како је један отац одучио свога сина од пушења. Све догле, докле се он ограничавао на сухе, хладне захтеве и прекоре, ништа није помогло. Ну кад се једном, тако рећи опипљиво, потрудио да узме начин, који је био разумљив детету и у једном измишљеној форми изнео штету од пушења, резултат је био сјајан. Преплашени дечак, одмах је, без икаквог предомишљања, оставио дуван.¹⁾

Улога родитеља, а нарочито матере у породици, огромна је. Мати је још и пример, који се највише од свих других налази пред очима деце. „Добра мати, вели један наш стари педагог, вреди више него стотину учитеља. Она је у кући магнет који привлачи сва срца и поларна звезда, коју виде све очи. Подражавање њој од стране детета, то је цео свет поука без речи... Пример је сила. Уз рђав пример и најбоља настава и правила доносе мало користи, јер се увек више иде за примером него за поуком. А настава — поука, која се не слаже са примером више је од штете него од користи, зато што се деца тако уче најгадније од порока — лицемерству. И деца одлично схватају ствари: поуке родитеља, који једно говоре а друго раде, они кроз виде и знају им вредност... Није много била од вредности поука проповедника, који је ватрено говорио о поштењу... о украђеној ствари, која је вирила из његовог рукава“...²⁾

По природи својој мајка је у породици највише заузета неговањем деце. Она најпре схвата и разуме израз детињих телесних покрета и према њему зна његове духовне и телесне потребе: она трпељиво сноси све детиње слабости и каприсе. За то она без умора и дању и ноћу брине

¹⁾ Пастирека Реч за 1912 г. бр. 32 стр. 250

²⁾ Пастирека Реч за 1910 г. бр. 12

се и ради у корист своје деце. Гледао сам једног младића како се спремаше на пут. Ужурбао се, купи ситнице које ће му на путу требати, а мисао му лети; она унапред прелеће стазе сунцем обасјане и цвећем засађене, којима ће ускоро његова нога ходити; мисао му прелеће оне непознате крајеве, којим ће путовати и дочарава о њима најпријамљивије слике. — А уз њега стоји његова мајка, мила мајка. Она му помаже у спремању, а њезино га око милокрвно погледа. „Сине — говори му мајка — ову топлу хаљину ћеш без сумње понети на пут“. „Али мајко — брани се син — та лето је, ено сунце дивно сја“. „У сред лета може непогода настати“, наваљује брижна мајка.¹⁾

Родитељи, а нарочито мајка, и после смрти имају јак утицај на своју децу. Тако, неки младић, беше отишао у иностранство да студира више науке. Ухвативши се са рђавим друштвом, одао се најгорим пороцима. Родитељи су га преко писама саветовали да се окане рђавих друштава, али све то није ништа помогло. Чак су се шта више и Богу милостивом молили за спас свога јединца. Али он је и даље продужавао да живи развратним животом. У току његовог вечитог тумарања умре му његова добра мајка, и о томе он није ништа знао. Једне ноћи сни он овакав сан: као његова мајка лежи болна у постељи, а он приђе ближе и она му пружи своју слабу и изнемоглу руку, па га загрли, пољуби и кроз плач рече му: „Сине мој, јединче моје драго, дете моје мило, за које смо ја и твој отац многе сузе пролили, погледај на своју мајку, која на самртној постељи лежи. Ах, некада ће и теби доћи страшни час смртни, па шта ће онда с тобом бити....! Сине мој, чедо моје, памти да је земаљски живот кратког века, а загробни, небески — амин и до века... Чедо моје, остави тај погибаони пут, којим си пошао. Веруј у Бога; врати се своме оцу.“

Овај изгубљени син још дуго је лутао докле га најзад мајчине речи: „веруј у Бога; врати се оцу“, нису натерале да од свога оца, који још беше у животу тражи опроштај и повратак своме дому. Седе једнога дана и написа оцу свом писмо, у коме га мољаше да му опрости све и прими

¹⁾ Исанје Лякуј стр. 15

га као сина, који се искрено покајао и збиљски поправио.

Чиче Ђорђе, његов отац био је болестан, кад је Војино писмо дошло. Сродници који су га дворили, отворе Војино писмо да најпре виде шта пише, па тек онда да га старцу покажу. Но кад су видели шта и како Воја пише, они су са сузама радости похитали болеснику и прочитали му Војино писмо. Болни чича Ђорђе чисто није могао да верује. Узе писмо и поче разматрати, па кад је познао Војин рукопис, он га и сам поче читати, али плачући и јецајући и купајући се у сузама. Обрадован старац слатко је говорио: „О, Војо, драги сине мој, мило чедо моје; о, благо мени и до Бога и до века! Хвала ти преблаги и свемилостиви Госпoде Боже, што си ми сина из душевног и моралног мртвила васкрсао! Хвала ти, Госпoде свемогући, што си моје молитве услишио.

Тога дана чича Ђорђе се беше преобразио. Дотле суморан и тужан, сад је био ведра и светла лица, пун радости и неког неописаног блаженства. Још неколико пута пољуби он Војино писмо говорећи: „Војо, драго дете моје, ево ти отац све прашта, благослов ти оставља и благодари ти што си га својим покајањем и поправком на самртном часу обрадовао“. Затим се старац подиже мало и управи своје веселе очи к небу и рече: „Хвала ти Госпoде и Боже мој, на оволиком пребогатом дару. Молим ти се чувај ми и штити чедо моје од сваке заблуде и порока. Госпoде и Боже мој буди му ти од сада и отац и мајка“. После ове топле молитве, честити и побожни старац склопи своје очи с блаженим осмејком и светлим лицем умревши задовољан и срећан.

Неколико дана после чича Ђорђеове смрти врати се и Воја своме дому, али како? Пером се не да описати његова велика и тешка туга и жалост, кад је кућу нашао без оца и без мајке — пуну. У толикој жалости и горком плачу ишао је из собе у собу, тумарао из једне зграде у другу, као да је тражио своје добре и драге родитеље... кукајући и наричући: „Мајко моја, оче драги, опростите вашем грешном сину. Опростите, јер сам може бити, ја узрок ваше скоре смрти. Слатка нано моја, и оче мој мили, гледајући ме са небеских висина својим бесмртним духом, опростите ми и благословите ме. Ево се, на овим вашим мени светим

гробовима заричем, да никад више за мога живота неће ни једна мрачна сенка пасти на ваше побожно, честито и светло име. Опростите ми моји мили родитељи и благословите ме.

До пре неколико година могли сте често видети једног угледног господина, како код два украшена гроба на Новом гробљу побожно и гологлав стоји, Богу се моли, свеће пали и тамјаном кади — то је Воја. И ако је од смрти његових родитеља протекло више од десет година, он ипак најрадије и најчешће походи гробове својих родитеља, јер му је тамо била најмилија шетња и најслађи разговор.¹⁾

— Напоганиће се —

Једна пропаганда међу средњошколском омладином

Последњих дана у нашој дневној штампи води се анкета о васпитању које даје школа омладини. Неће бити без интереса да наше читаоце упознамо са једним одељком књижице „Кроз средњу школу“ св. II од Радоја Кнежевића професора. Јер васпитање је један од стубова на којима почива држава. Тај одељак говори о католичкој клерикалној пропаганди у нашој школи свуда где има католика, и гласи:

„Клерикална пропаганда врши се нарочито активно у оним крајевима наше земље где је католичко становништво у већини, или је бар веома знатан чинилац. Богато финансирана, прекривена плаштом вере, са методима који су прокушани у току столећа, она је исто тако злодејна као и комунистичка пропаганда. Опаснија је, још, од ње, што се на њу гледа с извесних страна благонаклоно, као на противтежу комунизму, те ужива потпору и милост полицијских власти, безмало свуда. Делује не само живом речју

¹⁾ Књиге за народ стр. 26

већ и преко разних листова, брошура, верских организација. Она је изразито антиправославна и, пошто имамо несрећу да нам се вере углавном поклапају с племенима, по самој сили ствари још је и антисрпска. Та пропаганда се не ограничава на деловање искључиво религиозно, век непосредно задире у област политике. Својим пипцима хвата не само деје душе, већ, захваљујући политичким везама и утицајима, јако притискује и наставно особље. Онога ко јој смета проглашава за безверника и комунисту и, по скраћеном поступку уклања с пута. У Дравској бановини клерикализам гони све што је напредно; међутим, напредни елементи, у првом реду учитељи, најпоузданији су чувари југословенске народне мисли. У Савској бановини, а и свуда другде, клерикализам тежи да на што већи број водећих места у просвети постави изразито своје људе, да би поље рада међу школском омладином било што слободније и отвореније њиховом надирању. Ултрахрватски у Хрватској, до фанатизма словеначки у Словенији, са склоношћу да што дубљи јаз ископа у Босни међу једнокрвном браћом, антисоколски свуда, клерикализам је најжешћи непријатељ југословенске идеје и свега онога што ту идеју има да популарише и учврсти. Свуда у јавном животу, па и у школи, он је противник соколства. Његов је плод она чувена окружница. Заклоњен некажњивошћу коју му пружа притежавање власти, он не преза од тврдње да „соколство и комунизам раде споразумно“; чак му ни жандармерија није довољно поуздана. Врховно му је начело: Или ми се поклоните, или се уклоните. Бискупе који не клекну пред његовим наређењима или ставља у неку врсту конфинације (Учелини) или их уклања с положаја и шаље у самостан (надбискуп Родих). Као у једној сарајевској гимназији, забрањује ученицима да читају извесне школске писце прописане државним програмом (случај с романом „Бакоња фра-Брне“), а присуствовање младих ђака-католика прослави св. Саве као смртни грех. Са националним фрањевцима се парниче. Да је Штросмајер жив, или би га омели у проповедању његова југословенства или затворили у самостан, да окајава грехе.

С клерикализмом је тешко заметати кавгу. Не стога што безобзирно брише своје противнике, — то је ризик на који борци морају увек бити спремни, — већ што са веков-

ном перфидношћу сваки покрет, сваку реч уперену против њега изврће и претставља као покрет, као реч против свете вере. И заиста се мора признати да је каткад тешко рећи где престаје вера, а где почиње клерикализам, који је њена карикатура и њена злоупотреба. Код нас он врши не само истоветовање себе и вере, већ и себе и племена. Отуда опасност да се с њим деле мегдани. Поред тога, вешт је и гибак партнер. Он има своје људе свуда; његово уво чује све, његово око види све. Има у рукама законске нацрте пре него што их надлежни министар изнесе пред Министарски савет. У политици је, на око, опортунист; али никад не смеће с ума своје крајње циљеве. Једно збори, а друго твори. Кад није од главних стубова режима, у сваком случају је добродошли помоћник. Искоришћава све, а ни зашто не залаже своју одговорност. Ужива благодети једне одређене политичке ситуације, а у исто време потајно припрема све да и у некој сутрашњој лори извуче лавовски ћар. Ако кадгод, ретко, духне олуја, он се притаји, застане зачас у извођењу својих планова, и чека да улучи прву повољну прилику. Има очи упрте небу и руке вазда склопљене на молитву (галерија то воли), и стално игра улогу лажне девице. Чини зло, а саблажњава се кад му зло поменете. И нехотице човеку долази на ум онај чувени Гамбетин говор о „ултрамонтанским роварењима“. У францускоме парламенту довикује он, да га чује цели свет: „Осећате дакле, признајете дакле да има једна ствар која је одвратна земљи одвратна францускоме сељаку, то је владавина клерикализма... И ја само дајем израза присним осећањима францускога народа кад о клерикализму рекнем оно што је о њему казао мој пријатељ Пера (Peyrat) Клерикализам? Ето непријатеља!“ Слободна мисао, југословенска — и уопште словенска — идеја заиста немају упорнијег, подмуклијег и вештијег непријатеља“. ¹⁾

¹⁾ Стр. 9—14.

Учење св. Макарија Великог о прародитељском греху

— Наставак —

У овом кушању наши прародитељи имали су прилике да употребивши своју слободну вољу, остану или верни божјој заповести, или пак да приђу ђаволу. И они бирају последње. Ево како ову душевну борбу, борбу мотива, описује св. Макарије: „Бог и његови анђели желе да овај човек остане са њима у царству; слично пак ђаво и његови анђели желе да остане са њима. И тако се душа колеба, и на коју страну прилази душевна воља, еином те стране постаје и човек“.¹⁾ Зато исти свети отац препоручује људима да стално мисле на Бога и да у своме уму никада не дају место грешним мислима, које човека удаљују од Бога и приближују га ђаволу. Да би ово постигао човек треба да има чист ум и срце, што није баш лак посао, јер „потребно је човеку много борбе и труда да би имао чисту савест и срце и сасвим из себе искоренити зло“.²⁾

Када знамо каквим је човек првобитно створен и када знамо узроке његовог пада, онда нам је лакше схватити и продрети у суштину, а нарочито у величину и последице овога пада.

Грех наших прародитеља је веома важан и судбоносан поступак, не само ради њих самих, већ и ради њихових потомака, ради целогa човечанства. Како је лепо, чисто и свето живео први човек у рају, како се он уживајући наслађивао у виђењу Апсолутнога, како му је лако било када је уза себе имао руководиоца? Али колико му је теже било кад је све ово после пада изгубио? Ето, човек има све, па и самога Бога уза себе, али и то му је мало, не слуша заповест Господњу, гази је само да би и он постао

¹⁾ Св. Макарије, Бес. 26 стр. 274

²⁾ Бес. 26 стр. 274

као Бог. „Змија (ђаво) је у почетку у Адама убацила гордост: — бићеш као Бог — ето видиш ли до каквог је унижења дошао род Адамов због ове гордости“.¹⁾ А на другом месту исту мисао потврђује наш велики подвижник, кад каже: „Гордошћу је змија уништила Адама“.²⁾

Гордошћу својом отпали су анђели од Бога, и сада ђаво употребљава исто средство да би преварио човека. Гордост је врхунац свих зала по мишљењу св. Јована Златоустог. Ништа Богу није тако мрско као гордост, јер је то први знак да се човек удаљава од Бога. Горд човек сматра себе већим и праведнијим од других, те самим тиме даје места греху. Ево како о томе расуђује св. Макарије: „Човек почиње да се поноси, да осуђује другога и да говори: „ти си грешник“ — а себе самога држи за праведника. Зар не знаш шта говори Павле? „Даде ми се жалац у месо, анђеосотонин, да ме ћуша, да се не поносим“. (II Кор. 12, 7). И у чистој природи постоји могућност поношења“.³⁾

Преступањем заповести Божје, први људи су преступили закон и ступили у безакоње, јер „сваки који чини грех и безакоње чини: и грех је безакоње“.⁴⁾ При проучавању суштине првородног греха, мора се прво проучити суштина уопште греха, који је ближи нама, да би се аналогijом дошло до правога закључка. Суштина сваког греха јесте непослушност према Богу као апсолутном добру и творцу свега доброг. У самој ствари првородни грех значи одбацивање постављеног циља човеку, уподобљавање Богу, и замењивање тога уподобљавање ђаволу. „Падом је нарушен и одбачен богочовечавски поредак живота, а усвојен ђавочовечански“.⁵⁾ Или како каже Св. Макарије: „грех, ушавши у душу, постао је њеним чланом; он се прилепио чак и телесном човеку и у срцу струје много нечистих помисли. Зато ко испуњава жеље своје душе, тај испуњава жеље срца, зато што је душа с њим везана и сједињена“.⁶⁾ Душа

1) Слово 1, гл. 12, стр. 474

2) Бес. 27, стр. 281

3) Бес. 7, стр. 88

4) I Јов. 3, 4

5) Др. Јустин Поповић, Догматика, I део, стр. 274

6) Св. Макарије, Бес. 15 стр. 169

се кроз грех удаљила од Бога и пришла ближе ђаволу; оставила је вечно и свето, а пригрлила временом грешно: „човек, чим је преступио заповест Божју, лишио је себе рајског живота, слествено томе беше везан двојаким везама; т. ј. везама животног рада, телесних задовољстава, богатства, славе, дружбе, привезаности жени, деци, родитељима, отаџбини, имању, једном речи свему што се види, од чега нам Божија заповест наређује да се ослобађамо по својој сопственој вољи; и још невидљивим везама. Зато душа не може љубити Бога, ни веровати у Њега, нити се може користити молитвом као што би желела, јер су је дуси злобе везали везама таме“.¹⁾ Из овога се јасно види до чега је Адама довело отступање од Божје заповести, а уједно до чега и нас саме доводи отступање и удаљавање од Бога.

Има данас људи, а било их је и пре, који говоре да првородни грех није био толико велики и страشان да је морао изазвати онако строгу казну и онакве велике последице у лицу самога Адама а после њега и целог човечанства. Зар је то велики преступ, веле ови, окусити плода са забрањеног дрвета? Да, велики је и судбоносан овај преступ, јер су њиме нарушене многе друге заповести, које човек никако није смео нарушити. Безгрешни и свети Адам настањен у рају, где му ништа није недостајало, добио је од Бога врло лаку, јасну и одређену заповест и зато је лако могао и извршавати. Али он је не извршава; он је гази. И баш зато што је заповест била лака за испуњавање у толико је већи и страшнији грех Адамов. Пад Адамов не само да је ожалостио анђеле, небо и земљу, већ и самога Бога, што значи да је то био огроман грех. Ево како то лепо описује наш светац: „У онај дан када је Адам пао, дође Бог идући по рају и видевши Адама, тако рећи сажали се и рече: — „код толиких добара какво си ти зло изабрао?! После толике славе, какав стид носиш на себи?! Зашто си сада тако замрачен, тако безличан, тако окаљан? После онолике светлости, каква те је тама покрила?“ — Када је Адам пао и умро за Бога, ожалостио је Творца. Анђели, све силе, небо, земља и све твари су оплакивали смрт

¹⁾ Слово 7, гл. 29, стр. 619

и пад његов. Јер твари видеше да онај, који им је постављен за цара, постаде слуга зле силе. И тако је тамом, горком и лукавом тамом, обукао он душу своју, јер се над њиме зацарио кнез таме“.¹⁾ Како дакле смемо рећи да овај грех није био велики?

Велики је првородни грех, јер је он семе свих осталих грехова. У њему се садрже сви греси; из њега опет проишле сви. Он је алфа и омега греха. Св. оци у нарушењу заповести Божје од Адама, виде нарушење целога Декалога, јер да су Адам и Ева имали праву и истиниту љубав према Богу, они неби могли сагрешити јер би их љубав одбијала од греха. Права се љубав не може сложити са грехом. Ово стање врло лепо описује св. Макарије, упоређујући човека који има љубави, са човеком који је у ватри (има температуру) и коме никакво, ма и најслађе, јело не прија, и зато неће да га прими: „Као што човек који се налази у ватри има температуру, ако му принесу најслађе јело, или пиће, враћа га и не прима га, зато што га пече и јако дејствује болест у њему: тако, слично томе распањени небесним, свештеним и честним духовним жељама, усађене у душу ревношћу љубави Божје, — када овај Божанствени и небесни огањ, за који је Господ дошао да баца на земљу са жељом да би се што пре запалио (Лука, 12. 49), почне у њима јако дејствовати привезујући их небеском приврженошћу ка Христу“.²⁾ Но да би човек добио ову љубав, потребно му је да се одрекне свега земаљског, да свој ум управи изнад овог пролазног и ништавног света, који му смета за постизавзње постављеног му циља, т. ј. приближавање Богу као најсавршенијој љубави, јер „Бог је љубав и који стоји у љубави, у Богу стоји и Бог у њему стоји“.³⁾ Удаљавање од Бога и губљење љубави према Њему морало је човека довести до пада. Без Бога нема живота. Као што ће се месо покварити ако није довољно посољено, тако је исто и са човеком, који нема у срцу своје Бога и љубави Његове, која га чува од моралне кварежи и труљења.

¹⁾ Бес. 29, стр. 314

²⁾ Бес. 9, стр. 101

³⁾ 1 Јов. 4, 16

Грех за грехом дозази. Из јелџе се погрешке пада у другу. Тако и наши прародитељи. Поред тога што преступише заповест Божју, они учинише и крађу, јер тајно узеше род са дрвета. Видеше да су погрешили, али се ипак не кају. „На једној грешци зида се друга и напуни меру грехова; да се најзад пада у такав грех из кога се не може извући, него предавши се лукавومه, на крају гине“, вели св. Макарије.¹⁾ Адам уместо да покорно моли за опроштај он као да се не осећа кривим, јер „жена коју си удружио самном, она ми даде с дрвета те једох“.²⁾ О велике умне покварености; о великога пада! Да ли је ове речи Адам могао изговорити пре пада? Никако. Зар да он, створење приписује грех створитељу? А сада, после пада, он то чини свесно и намерно. Хоће да спере љагу са себе. А на кога је баца? На Безгрешнога. Такође и жена не признаје кривицу, већ је баца на змију, заборављајући да није морала послушати савет змијин. Па да ли је овај грех мали? Не. Велики је овај грех, већи од свих грехова. Он је мајка и корен свих потоњих грехова.

Најбоље и најјасније се види величина прародитељског греха када се погледа на казну изречену првим људима, односно на све оне страшне и погубне последице, које није могао мали грех изазвати. Велики је узрок, велике су и последице. Велики је првородни грех, велике је и последице за собом повукао. Блажени Августин доказује величину првородног греха из величине казне, јер вели „Заповешћу Божјом било је само забрањено јести са дрвета и зато грех изгледа лак, али како га је великим сматрао Онај, који се не може обмањивати, довољно се види из количине казне“. (Contra Julian). Адам је знао да није добро прекршити заповест Божју, али је ипак прекршава.

Ово знање величине греха и казне св. Макарије лепо упоређује са разбојником, који зна да је зло оно што чини, али га ипак чини. „Када разбојника приведу на суд и почну судити, — судија га пита: „када си чинио зло зар ти ниси знао да ћеш бити ухваћен и осуђен на смрт?“ А разбојник

¹⁾ Бес. 4 стр. 47.

²⁾ 1 Моје. 3, 12.

нема смелости да каже да није знао, пошто му је ово било познато, и пошто бива бачен на муке свега се сећа и све сазнаје“.¹⁾

Прародитељски грех је узрок доласка другог лица св. Тројице на земљу. Циљ доласка Господа Христа је да спасе човечанство од греха уопште, а најпре од прародитељског. Човек греши, а Бого-човек долази да својим страдањем искупи овај грех. „Ми смо били поводом Његову доласку вели св. Атанасије, наш преступ толико је побудио човекољубље Слова, да је оно сишло к нама и Господ се јавио међу људима; ми смо били узроком Његова оваплоћења и ради нашега спасења Он се вачовечио и родио се у човечјем телу“.²⁾

Дело које је трајало врло кратко време, изазвало је страшне последице како у духовној, тако и у телесној природи наших прародитеља као и у свој видљивој природи. Но није само то. Ове последице нису пале само на њих, већ и на нас као на њихове потомке. Први човек је својим падом прекинуо везу са Богом као извором благодати и приближио се ђаволу, који се усељава у њега, обухвата му сву душу. „Лукави кнез — царства таме, вели св. Макарије, заробивши човека у почетку тако му је обукао и обложио гушу влашћу таме, као што облаче човека, кога би хтели начинити царем, коме су дали све царске одежде и све што је на њему од главе до пете све је царско. Тако је и зли кнез обукао душу грехом, сву њену природу и све њено је укаљао, целу је заробио у своје царство, не оставивши на њој ниједног члана слободним од своје власти: ни помисли, ни ума, ни тела, него је обукао у порфиру таме“.³⁾ Но није само душу ђаво узео у своју власт, већ и тело јер „као што у телу страда не само један део његов или само један члан, већ цело подвргнуто страдању: тако је и душа сва пострадала од порока и греха. Зли је сву душу, тај неопходни део човека, обукао у своју злобу, т. ј.

¹⁾ Бес. 12 стр. 128

²⁾ Макарије. Догматика II део стр. 12

³⁾ Бес. 2, стр. 17

у грех; истим начином и тело је пострадао и постао трулежно“.¹⁾

Тиме што је човек себе удаљио од Бога, удаљио се од живота, осудио је себе на смрт, и то двојаку смрт: духовну и телесну. О телесној смрти ћемо проговорити коју реч мало доцније, а сада да видимо шта је и у чему се састоји духовна смрт. Духовна смрт настаје када се душа лишава благодати Божје „јер који одступише од тебе, гину“, вели Псалмопевац.²⁾ И збиља одмах по паду испунише се речи Творца: „У који дан окусиш с њега умрећеш“.³⁾

— Наставиће се —

Десине.

Ж. Ј. ПЕТРОВИЋ, свештеник

Поводом изложбе комунистичке штампе у Риму

У часопису „Нова Ревизија“ који излази у Макарској Фра Иван Јурић објавио је необично интересантан напис о комунистичкој штампи у свету. Ради његове актуелности доносимо тај чланак у редакцији како је писан, у коме између осталог пише:

„У просторијама колегија „Русикум“ у Риму отворена је ове године од 13 марта до 7 маја веома значајна изложба комунистичке штампе у свету. Изложбу је приредила управа листа „Lettres de Rome“, која уз сурадњу бројних свештеника, редовника и световњака прати бљшевички покрет те на француском, енглеском и шпањолском језику извешћује о његову нарочито протуверском раду. После Русије, најобилније је заступана Француска, па Мексико те Америчке Сједињене државе и Енглеска. Од словенских земаља (изузевши Русију) најбројнија је комунистичка штампа

¹⁾ Бес. 2, стр. 17—18

²⁾ Псал. 73 27

³⁾ I Мојс. 2, 17

у Чехословачкој. У Пољској где је комунизам нелегалан, ипак има потајних листова који шире комунизам; док из наше државе нисам опазио ниједнога листића.

Комунистички рад у појединим државама верно је приказан у правој стварности, јер ту су изворни документи који не потребују тумачења. Ту се јасно огледа њихова идеологија, методи и напори у раду као и средства којима се служе у освајању данашњег друштва. Стога неће бити без користи и поуке да се према сакупљеним податцима из комунистичких листова ове изложбе и према информацијама што су ми благохотно саопштили сами њени приређивачи, укратко осврнем само на две тачке које мимо осталих отскачу у овој изложби. То је важност коју комунистички покрет даје штампи и протуверско обележје које се из њихове штампе зрцали. Одатле ће лакше бити видети у чему је њихова поглавита снага као и слабе стране које ће их коначно довести до пропасти.

Важност штампе у комунистичком покрету

Комунизам је схватио важност штампе као ниједна досадашња организација. „*Штампа је оружје комунизма*“ — то је његово гесло. Стога они код ширења својих идеја у некој земљи најприје гледају основати типографију, или ако то не могу, онда ће понети по неколико мултиплакатора да преко њих турају у незадовољне масе мноштво летака. Преко штампарије обављају свој највећи посао; пишу за све врсте особа и сталежа: за жене, за људе, децу, девојке, младиће, лечнике, уметнике, књижевнике, глумце, спортисте, занатлије, па и за беспослену господу. Још више раде на томе да се њихови листови читају. Стога, где је потребно служе се у ту сврху народним а не књижевним језиком. Осим тога, позивљу раднике и читатеље да и сарађују у таквим листовима. Ако им се приговори да су ти радови, често пута нешколованих радника, slabим језиком или превећ страствено написани, убрзо одговарају: „Нек се који радник усуди да напише које слово у било којем буржујском листу, па ћете видети шта ће се догодити. Наши су дневници једини, у којима се и радници могу јавити“. Дакле око штампе треба окупити своје помагаче.

Стога свака комунистичка станица мора имати своје гласило, у коме се са много примера из дневног живота

приказује како је живот сваког човека, посебно радника, неподносив у капиталистичкој држави. Овакав лист сваки сукоб између радника и послодавца пропрати жучљивим тумачењем „запостављања и нечовечног поступања с нижим“.

Штампа комунизму служи за све; преко ње врши пропаганду науке својих вођа, организира комунистички покрет на свету; она је средство диктатуре пролетаријата за борбу против вере, за уништење буржујских режима. Стаљин је недавно изјавио да преко штампе треба пробудити масе и ујединити их под црвеном заставом. И стварно данас нема ни једнога краја, камо комунисти нису продрли својом штампом. Мере државних закона против њима су немоћне, јер у таквим случајевима они знаду на тисуће летака разашилати потајно. У ту сврху им нарочито служи младост. И после кратког времена овакова рада човек опази да су читави крајеви задојени комунистичким духом. Кад надлежне власти посегну да то спријече, већ је касно, јер је бујица учинила своје.

Кад оснују неки лист невероватно *много жривују да га одрже* на животу. У ту сврху оснивају се лутрије, забаве, игранке и слично. Сваки члан или пријатељ њихова покрета дужан је примати лист. Кад утврде један, оснивају други лист, после недељних издају дневник и све тако напријед. Тако на пр. у самој *Канади*, где нема, како се мисли, него око 12.000 комуниста, броје 42 дневника, које примају 135.000 претплатника. То значи да у Канади има мноштво симпатизера комунистичких идеја. Неки рачунају њихов број на 250.000; дакле на сваког правог комунисту отпада њих 20. Они су својим радом успели, да је данас комунизам легалан у свој Канади осим Квубеца.

Колику важност комунисти полажу у новинство показује 9259 дневника који су 1937 излазили у самој Совјетској Русији, а штампани су сваки у висини око 38 милијуна примерака. Дакле укупни број листова износио је око 5.000.000.000, што би било довољно да 31 пут покријемо читаву куглу земаљску.

Уз дневну штампу једнако *усхрајно раде на издањима других дела*. Тако су штампали дела својих класика Маркса, Енгелса, Лењина и Стаљина у 43.000.000 примерака; док сама Сталинова дела за се обухватају 26.700.000 примерака. Слично као у Русији, раде и у *Америчким Сједињеним Државама*.

Ту су основали „Радничке библиотеке“ у свим важнијим градовима. Каталог Централне књижаре у Њу Јорку за г. 1935 броји 600 различитих наслова књига, да и не спомињемо преводе дела споменутих њихових класика штампане у 100.000 примерака.

У Француској је комунистичка штампа највише се разгранала и пружила жиле. Пре су комунисти имали 34 покрајинска дневника, а данас већ имаду 64. Свакога месеца службени одио Комунистичке Странке издаје мноштво малих брошура. Такових је г. 1936 изашло 2,593.670, а г. 1937 до месеца августа изашло је 2,195.230. Од почетка 1936 па до свршетка 1937 биро за издања Странке публицирао је 60 дела у висини око 446.300 примерака, а Социјалне Интернационалне Едиције издале су 12 дела у 45.750 примерака. Њихов главни дневник „Иуманите“, коме је уредник гласовити Марсел Цацхин, рачуна да ће концем 1938 прекорачити пола милијона претплатника и достићи до 700.000. Није то мален број за један дневник, који шири комунистичке идеје у француском народу.

Кад бисмо изнесеним бројкама још приброджали 78 дневника (58 се штампа у Аргентини) Јужне Америке, који се распачају у 20 милиона истисака па к томе небројено мноштво комунистичких новина, књижица, летака... што круже Мексиком, Енглеском, Шпањолском, Аустралијом, Кином, Чехословачком, Белгијом, Холандијом, Швајцарском, Немачком итд., којом би смо цифром означили број комунистичке штампе на свету?!

Сав овај разграњени колос погони и повезује *једнакомисленосћ*: слога - *једнодушносћ* у писању. То је мудро проведена снага повезаности у раду, која задивљује свакога. Ово јединство проводи највише Интернационална Коминтерна, која у свим местима има својих одговорних дописника који обавештавају Централу у Москви о текућим питањима, и уопште о свему што се догађа у разним крајевима света. Сваки чланак прегледа неколико централних уредника у Москви. Ови онда шаљу другим подцентралама у Базелу, Лондону, Прагу, Валенцији (пре у Мадриду); они оцет појединим синдикатима и пријатељима Совјетске Русије... Тако сви комунисти убрзо знаду какав став морају заузети према неком питању или догађају. Ако уредник

којега њихова листа пише друкчије, брзо ће бити свргнут и поверење комунистичке странке изгубити.

Јакост штампе много јача и тиме, што нема конкуренције међу листовима. Један лист не штампа се на штету другог. Чланци који би се имали штампати искључиво у једном листу, тискају се у свим листовима дотичнога краја; ако су важни разносе их њихове новине читавога свијета. Тако једна иста вијест или чланак побива по више милијуна читатеља.

Одатле нужно кроз кратко време лако створе у народу опће мишљење о неком питању. У Русији на пр. још од почетка бољшевичке власти главна новина „Правда“ даје правац свим осталим листовима у земљи. „Она сваки дан јавља“, пише А. Жиде (код Ф. П. Допо туто квел сангуе), „што је допуштено знати, мислити, вјеровати. Погибељно је удаљити се од тога мишљења! Тако свакипут кад говорите с једним Русом, једнако је као да говорите са свима“. „Правди“ уз бок стоји „Известија“, па како ова два листа пишу, тако и све остале руске новине. Што је за Русију Правда, то је за Француску „Иуманите“. Једнака је организација и у осталим крајевима. Дакле, потпуна слога, а „сложна браћа дворе граде“.

Једнаком методом ради комунизам преко филмова и фотографија. Ту највише помажу „Пријатељи Совјетске Русије“, којима је задаћа, да свему свијету докажу, како у Русији није баш тако зло. У пропаганди филмовима и фотографијама толико су организовани да једна иста илустрација у исто вријеме излази у Европи и Аустралији. Муњевита уредовна брзина! У ту сврху имају на располагање красно илустроване дневнике на фином папиру са још лепше израђеним фотографијама из „раја земаљскога“. Један такав дневник је и онај у Француској „Russie d'aujourd'hui“, који је у сијечњу 1936 године излазио у 144.000 истисака а „Soviet Russia To-Day“ у Сједињеним Америчким Државама исте године у студеном излазила је у 100.000 примјерака. Нешто слично имају Белгија, Холандија, Аустралија и тако даље.

Комунизам се преко штампе наметнуо свијету, преко ње шири своју идеологију, која је уз друга погрешна начела и протувјерска. Стога, остављајући по страни ова друга

крива комунистичка начела, потребно је да макар и укратко погледамо како се ова његова жилава борбеност против вјере очитује у штампи; нападаји ради којих се је Црква морала сукобити с овим ваљда од њена оснотка најорганизиранијим покретом.

Комунистички пројувјерски рад

Отац комунизма, Жидов Карло Маркс, прогласио је вјеру „опијумом маса“ или „уздахом потлачене раје“. Он је био увјерен да је потребно борити се „против сваке религије посебно против католичке“. Стога комунизам од свога постанка до данас води борбу против религије уопће. Ова идеологија протувјерске борбености јасно се чита из свих комунистичких листова на изложби.

Борба проти вјере битни је дио комунистичкога покрета. Да се то види, доста је пролистати повијест његова опстанка, особито послје него је г. 1917 домогао се власти у највећој европској земљи — Русији. Продирање у појединим државама он вазда почиње борбом проти вјере, било на који му драго начин. Истина, каткада се знаду притајити шутјети о вјери, католицима „пружити руку“, али то је стога да их лакше привуку на своју страну. Тако на конгресу безбожника г. 1936 у Прагу било је одлучено да готиво сва протувјерска пропаганда мора бити уперена не проти вјере него против другога покрета. Исте године у августу престали су издавањем листа безбожаца Француске и Колонија „Lutte antireligieuse proletarienne“. Паче за неко вријеме сва антирелигиозна пропаганда морала је престати а то све зато да што више католичких елемената придобију за своју странку.

У овоме раду често су тактични опортунисти, поступају противно од анархиста, сљедбеника Бакунина. П. Ј. Ледит их овако описује: „Анархист се увијек бори против свакога ауторитета, било политичкога било вјерскога, а комунист се бори по сталној методи и дисциплини; анархист, нестрпљив да што прије дође до циља, не подноси никакво ограничење, а комунист знаде и хинити, стрпљиво чекати згодан час, кад ће моћи све оборити; анархист се отворено бори против постојећег поретка, стога више пута удари главом о зид, а комунист покушава преко различитих ци-

ституција, које ће послје саме по себи пасти; анархист је индивидуалан и импулсиван, и комунист колективан и дисциплиниран.“

У свему овом раду опет је главно средство штампа. У ту сврху издају мноштво протувјерских књижица на пучком језику; стварају литературу псеудо-зnanствених дјела, која ће развијати филозофију материјализма, побијати безсмртност душе, нијекати све духовно, изругати све што је свето, нарочито особу Христа. Једно од најутјецајнијих таквих тобоже знанствених дјела броји се „Христос“ од Николаја Морозова (издано у Москви 1932). Писац засјењујући наводима из грчкога и старих семитских језика, хтио би доказати како Христ није никада ни постојао, како су пророчанства Старога Завјета, посебно оно „Ево ће дјевица зачети и породити сина“, само пука „делирна профетарум“. Овакова мишљења, послје него прођу по тобоже „знанственом свијету“, полако увлаче у школске уџбенике и тако убијају вјеру код младости.

Уз дјела овакова садржаја не би ни требало спомињати листове, као што су „Безбожник“, који је г. 1927 бројио 62.540 претплатника, а свршетком 1933 преко пол милијуна. Тједник „Безбожник“ са мјесечником истога имена („Безбожник“) и „Антирелигиозник“ (почео излазити 1926) кроз саме три године (1927—1930) штампани су у 43,619.319 истисака. Око двадесетак сличних листова кружи широком Русијом и трује,

Код оваквих чињеница смјешно је говорити о некаквој слободи вјере у Совјетској Русији, о којој прича Стаљинова Конституција. Вјерско стање је у такву положају да за њ ријеч „слобода“ не може значити него саркрастичко изругивање. Напротив, чини се да су комунисти подупливом наведене Стаљинове Конституције подвостручили свој протувјерски рад многобројним издањима брошура: „Методe антирелигијске пропаганде“ у 50.000 истисака; „Комунизам и религија“ у 100.000 истисака; „Небески откупитељи“ у 150.000 комада. Јасно је дакле како се љуто варају они, који мисле да протувјерски рад у Русији помало јењава. Слобода вјере у Совјетској Русији, значи обману. Док је комунизма, борба проти вјере неће доћи на мање. Маркс је вјеру назвао „опиумом“, Лењин „духовном ра-

кијом“, а данашњи комунисти (марксисте) пишу: „Религија је враг“.

Своју мрежу протувјерске акције разапели су не само у Русији, него широм свијета, камогод њихова штампа допире. За сураднике против Бога примају свакога, али опет најволе младост, посебно пак с толико бриге боре се да би дјецу за себе добили. Недавно је „Удружење радника безбожаца у Француској“ издало проглас на све „другове и пријатеље“, како би их помогли да освоје дјецу за своје идеје (проглас је донио пољски лист „Глас народу“, бр. 13, III, 1938). Ту између осталог читамо: „Милијун дјеце творе славу Цркве... Свагдје духовни вође свих религија хоће да учине од дјеце робове клера и капитала... Отргнимо ову дјецу од Цркве!... Али то учинимо разборито!... Не иступајмо одмах непријатељски пред ову дјецу, која су под уливом свећеника... Настојмо их полако увјерити... Настојмо да мјесто вјерских церемонија уведемо наше обреде; њихова крштења надомјестимо нашим црвеним крштењем, њихов катекизам нашим револуцијским узгојем, њихову причест нашим дјечијим забавама итд. Обратимо се на све жене и младиће позивом, да нам помогну уништити Цркву!“ Овдје јасан циљ и методе.

Као једно од најуспјелијих средстава у својој насртљивости пронашли су, као и Лутер, лажне карикатуре, којима хоће да у Цркви униште све што је узвишено и племенито а њу саму да прикажу данашњем друштву у најдрљим и најодвратнијим бојама. Овакових карикатура има сва сила на изложби. — На самом улазу види се како су изругали силазак Духа Светога. Мјесто огњених језика падају новци, а попови (православни, католички и протестантски) похлепно и грчевито грабе, љути један на другог, што сваки не може да сав новац покупи. Неколико реченица испод или изнад слике довољан је тумач.

Да Криста покажу као највећег крвопију радничке класе, сликају га, како држи узду, којом је заузео пригнута радника; преко овога је стављено седло за јахање, а иза радника се смјестио капиталист да зајаше. Испод пише: „Радник је постао марва капитализма, кад се пригнуо да љуби ноге Христа“ (Карикатура се може видјети и у издању „МОСК“). На другом мјесту, радник освјдочивши се да

је преварен, баца Христа с пријестоља, гони га у траљама на градско сметлиште; а други радник, снажно ударајући, разбија црквено звоно, које га је толико вјекова заслепљивало.

Криж Крстов овако изругују: радник-сељак натоварен силним крижем оре slabим кљусетом тврду земљу, а на крижу сједи поп и капиталист. На истој слици мало ниже гледамо плодове бољшевичке револуције: радник ослобођен крижа, попа и капиталисте, сједи у мотору (трактору) и ве село оре.

И Бога Створитеља изругали су у више карикатура. Најупаднија је она, гдје дебели, напухани, брадати старац шаље штакоре, кукце, гусјенице и све друге шткодиве животиње, да попасе и униште усјеве — и усјева нестaje (на слици се види); али сад му бољшевици ометоше посао својом индустријом. Над пољем се издигао један авион, па бомбама и гранатама уништио све ове животиње, и ето опет усјеви сјајно успјевају (и ово се види на слици).

Како с напретком културе нестaje сваке вјере, показују сликом, гдје жена мете из куће коран, свијеће, извађеног свећеника и св. Писмо. А да све вјероисповијести извргну руглу и гњеву послужили су се веома језивом карикатуром; насликане су једна уз другу православна, католичка, протестантска, жидовска, муслиманска и поганска црква, немају темеља од камена, него су пружиле жиле међу мноштво испаћене сиротиње, чијом се крвљу хране као паразити.

Светковине су укинуте у Русији, јер су по њихову мишљењу шткодиле народу, а корист доносиле само поповима. и то су они знали освијетлити у сликама. Прва на изложби таква карикатура приказује, како свеци показују Богу пуну кошару избијених зуби, разбијених глава и поганих језика па као да га моле нека то зло искорени. На другој видимо како два пијана радника, напђена пуним боцама алкохола, тетуратују по улицама града. Сlike су попраћене тумачем: „Светковине су пригода свађе и тучњаве“. На трећој нам приказују дебелог православног свећеника, како јаши на дебелом крмку и помљиво купи кокоши, јаја и т. д. Испод стоји: „Црквене су светковине пригода за попа да се добро наједе од дарова што их отимље вјерницима“. Свећенике као гуликоже, који највише зарађују преко олтара овако

приказују: насликана стоји црква са четирима вратима. На једна улази дуга поворка згрбљене сиротиње која носи у рукама доста набрекле кесе новца; док на друга долази исто тако дуга чета људи (попова) али празних руку. На трећа врата повраћа се она прва поворка, али сада празних кеса, а на четврта излазе весели попови напрћени врећама новца што га покупише у цркви од сиротиње.

На овај начин комунисти су углед Цркве, а посебно свећеника тако жигосали код народа, да многи од њих одахну управо онда кад их полиција тури у тамницу. Они и редовници приказани су као „потпорањ капитализма — Духовнаја свора, кулаком опора“.....

Пред скупштину

Од овогодишње епархиске скупштине дели нас још месец и нешто више дана.

Може ли се и шта очекивати од ње?

Од предмета којима ће се она позабавити, најглавнији су избор новог претседника Удружења и оснивање Привредне Задруге Епархије Браничевске, за коју, у смислу решења прошлогодишње скупштине, Управа има да изнесе припремљен нацрт и рачунску основу.

Што се питања самог оснивања Привредне Задруге тиче, и ако је тек на лањској скупштини од потписатог потекао формулисани писмени предлог за то изгледа да је ствар сазрела те да се може очекивати да најмања задруга уђе у ред својих старијих друга у току године дана.

Ноторна је ствар, да би Задруга била средиште целокупног рада нашег удружења. У њој би се израђивале свеће за цркве у Епархији; била би радионица црквених одежа и свештеничког одела, а сем тога постојала би могућност давања меничних зајмова и примања улога на штедњу. Чисту добит Задруга не би — како се чује — делила но би ишла у т. зв. фонд за помоћ у случају болести или смрти свештеника или чланова њихових породица. Време-

ном у колико би се разграђавао рад у свима правцима, Удружење би почело да издаје свој календар мањег обима, а поред овог популарну лектуру верско-моралног карактера и т. д. Како је оснивање Задруге скопчано са обавезним уписом удела акција, то, наравно, све зависи од тога хоће ли нацрт Управе бити од свештеничке скупштине прихваћен.

Не желим да прејудицирам саму одлуку скупштине, али, с обзиром на користи од евентуалног оснивања Задруге, по општу ствар Удружења нашег хтео бих да бацитим један сумаран поглед на социјалну акцију наше Цркве данас.

* * *

Неоспорна је чињеница да се наша социјална акција, у целини узев, једва опажа. Упитајмо се: на коме се пољу испољава наша активност? Да ли на каритативном? Осећајући неодложну потребу, да Црква, поред духовног пружи и свој хумани мелем невољнима у виду дела милосрђа, покретали су појединци оснивање једног фонда за те сврхе. Написана су и правила „Фонда Св. Јована Милостивог“, али се даље није ишло. И тако је пропао још један племенити покушај да се Црква афирмира као заточница хришћанског милосрђа, зашта је највише и позвана.*)

Хајдемо даље. Да ли на просветном и васпитном? — По разним спархијама постоје неколики часописи и епархијски органи које су обавезни примати цркве и свештеници. Колико се истих протура у народ и чита? Не знам, али држим у врло ограниченом броју. Није боље ни с календаром „Црква“ јер му је цена доста велика. Несумњиво да би од најјефикаснијег утицаја биле мале књижице за народ које би се поклањале, док се такве неби одомаћиле по домовима народним и постале неопходна духовна храна нашем човеку као раније издавани календар „Православље“. Док ми успемо да васпитамо религијски укус простих људи, постоји опасност да то пре нас учине разни путујући адвен-

*) Додуше постоје неколико Братстава у Београду и унутрашњости као: Братство Св. Симеона Мироточивог, Београд (црква Св. Марка), Братство Св. Ђорђа у Битољу (ликвидирано), Српско православно Братство Св. Саве у Сарајеву и т. д. али је све то локалног карактера.

тистички колпортери. Ако резимирамо доде изложено можемо рећи да налазимо, сем часних изузетака (Сарајево, Краљево) у овом погледу још у стадију прикупљања, организовања и зачетака управо тражења путева и начина за позитиван рад.

Свесни смо да нешто треба да предузмемо, али шта? Е, ту се разилазимо и вечито натежемо.

Намеће се питање: треба ли и надаље трошити време у бесплодном преганању око изналагања што звучнијих фраза с једне и резигнираном одмахивању главама с друге стране и састављању резолуција на скупштинама? Или приоути конструктивном раду и од речи прећи на дело?

Ради се, држим, о томе: може ли Црква иступити на позорницу социјалног живота као позитиван фактор мира, љубави, правде и милосрђа и тиме подићи ауторитет и својих претставника или ће вечито тапкати у месту, позивајући се на историјске заслуге својих великана?! Одговарам: може и мора, а ево зашто. Док се ми непрестано надносимо над тешке и судбоносне проблеме духовне регенерализације немајући храбрости да сви сложно и с поуздањем прегнемо да их решимо па ма и после десетине године, дотле непријатељи Св. Цркве ужурбано раде и нижу успех за успехом у друшту. А зашто? Зато што су организовани, што знају шта хоће и одређене циљеве постижу са непоколебивом дисциплином, одлучношћу и жртвовањем личних интереса у корист целине.

Треба, значи, мислити првенствено на целину осећати да смо сви ми, појединци, само сићушни уди у огромном организму св. Цркве те да служећи овој радећи за Њу и славу Божију, жртвујући се за остварење њених узвишених циљева на земљи — долазимо до правог схватања свештеничке нам улоге у друштву.

Ово није фикција већ стварност и збиља: не сопствену моћ, утицај и славу тражити, него удружити све појединачне напоре, реформисати вољу у правцу самопрегарајуће акције, створити јединство осећања, неопходну колективну свест: сви за једног и један за све и, тако сплођени, чврсто организовани и уједињени поћи с вером и надом у борбу за васпостављање добра, враћање вредности човекове мо-

ралне личности и остварење Христових вечних идеала и победу над лажи, смрћу и сатанијадом.

На овогодишњој је Скупштини да напусти досадашњи метод оклевања, причања и бојазни од тежине делања и да сложено и одважно постави чврст и поуздан основ својој будућој социјалној акцији — оснивањем своје Привредне Задруге.

Само тиме оживеће у редовима нашим нада да ћемо успети да крочимо сопственим ногама ка једној лепшој и позитивним радом испуњеној будућности. И у томе знаку — победићемо. —

3 августа 1938 год.

В. Градиште.

АТАН. СТ. ИЛИЋ,

свешт.

Христос и Павле

Једном је у Браничевском Веснику за Апостола Павла било изнето, да је он ишао са Христом и био сведок Његова учења и рада и да није био школован. Те и такве неправилности биле су исправљене (Бр. В. 1937 год. Март и Април, стр. 103).

А сада су у истом часопису и за истог апостола изнете друге неправилности и при томе од такве су важности да бацају сенку на величанствени лик ап. Павла.

У броју Април—Мај 1938 год. на стр. 72—73 у предавању прот. Др. Радивоја А. Јосића, професора универзитета између осталог читамо и ово: „Христова импозантна фигура, ненадмашна у свима њеним моментима живота и рада, чинила је и још увек чини на велике људе јединствено силан утисак, — утисак од трајне вредности, такав утисак од кога се нису могли лако отети ни они међу јачим духовима који су били свесно вољни да му се отму. Борбу ту са Христом издржао је чак и највећи хришћанин и борац за Христа, апостол Павле. „Трипут молих Господа (Исуса Христа) да отступи од мене“, писаше он некада коринћанима

измучен тешком борбом са земаљским, телесним човеком, са својом нижом природом“.

Из учињеног извадка излази, да је по мишљењу г. Јосића, ап. Павле молио Господа Исуса Христа, да Он — Христос одступи од њега.

Такво је тумачење речи ап. Павла у потпуној контрадикцији са другим изјавама ап. Павла којим се јасно доказује безгранична његова оданост Христу.

Навешћемо неколико њих.

1. Ко ће раставити од љубави Божје? Невоља ли или туга? или гоњење? или глад? или голотиња? или страх? или мач? као што стоји написано; За тебе нас убијају васдан, држе нас као овце које су за клање. Али у свему овоме побеђујемо онога ради који нас је љубио“ (Римљ. 8, 35, 37).

2. „Јер знам јамачно да ни смрт, ни живот, ни анђели, ни поглаварство, ни силе, ни садашње, ни будуће, ни висине, ни дубине, ни друга каква твар може нас раздвојити од љубави Божије, која је у Христу Исусу Господу нашему“ (Рим. 8, 38, 39).

Мишљења сам, да ако би ап. Павле за овога живота сазнао за такво професорово тумачење, он би поновио ове своје речи: „бих волео умрети него да ко славу моју уништи“ (1 Кор. 9,15).

Сада се јавља питање, ко је био објектом молитве ап. Павла „да отступи од њега“. У циљу правилног тумачења да узмемо претходни овим речима 7 стих и тада то место гласити овако: „И да се небих понио за премнога откривења, даде ми се жалац у месо, анђеосотонин, да ме ћуша да се не поносим. За то трипут Господа молих да одступи од мене“.

О коме се говори у 7 стиху? О жаоцу у месо — анђелу сотонину, који се у словенском преводу називао „пакосником плоти“. О пакостима тога анђела ап. Павле говори и на другом месту: „не чиним оно што хоћу, него на што мрзим оно чиним“. (Рим. 7, 15). Тај је анђеосотонин много пакостио и другим свецима; нарочито је јасно то изнето у животу св. Антонија Великог и Исака Сирина; није оставио он на миру и самог Господа Исуса Христа, победника ада и смрти (Мат. 4, 1—11).

О томе анђелу-пакоснику плоти и говори ап. Павле у 8 стиху и три пута је молио Господа, да Он — свемогући учини, да тај анђео сотонин одступи од њега.

Додуше, у словенском и српском преводу Св. Писма ми не налазимо ослоња за такво разумевање третираног места, али потпуно га налазимо у руском преводу, где читамо ово: „трижди молил ја Господа о том, етоби удалил его (анђела сотонина) от менја“.

Угледајмо се и ми на великог апостола Павла и да молимо Господа да и од нас удаљи тога „пакосника плоти — анђела сотонина“ који све нас ћуша да се не поносимо.

В. Ј.

Денационализација наше деце

Под овим насловом објавио је г. Дим. Ј. Стојановић чланак у часопису „Видици“ Бр. 1 за 1938 г., који ради његове актуелности доносимо у целини. Чланак гласи:

„Ко је имао прилике да упозна руску аристократију, вишу бирократију и крупну буржоазију могао се уверити, да је тај ред Руса и Русиња, иако има све природне особине руског човека, ипак по духу, по васпитању, по менталитету и по целокупној личној култури више западњак него Рус. Њима је више годила западњачка углађеност и култура, западњачки друштвени бонтон, него ли руска култура која је била тек у развиту и запуштени руски мужик. Сваки од ових Руса и Русиња зна по неколико страних језика, знају их махом перфектно, често граматички боље но свој руски језик; познају западњачку књижевност, музику и т. д. често боље него своју. Јер у високом руском друштву било је зазорно појавити се а не знати француски, или који други страни језик; не познавати страну књижевност, музику; не знати страни бонтон; немати ону углађеност, манире итд. Као такве слика их Толстој, а и други руски писци приказују руско друштво огрезло у страниј култури. Цело више друштво одвајало се од масе народне као уље од воде.

Оно је водило један, за праве Русе, страни начин живота, а народ је имао други, руски начин, али необлагорођен, некултивисан. И не само што се живело по страном узору, него се сматрало за обавезно провести неко време у иностранству.

Откуда такав начин живота и такав дух у чисто руском вишем друштву?

Тај ред Руса сматрао је руску културу за нижу, ако је о њој водио рачуна, руско друштво за некултурно. И на место да поради на томе, да ту своју средину културно подигне; наместо дакле, да култивише руски дух у руску културу — тај ред Руса сматрао је за практичније и лакше да у своју средину уведе готову западњачку културу и да на њој оснива свој начин живота. Тако се најпре почело у аристократији досељеној са стране, док није тај дух, као свака зараза, продро у све слојеве руског отменог света. Тај дух био је толико јак, да се овај ред руског друштва трудио да буде што више и што даље од руске народне масе. Јер приближити се народу, значило је спустити се. А куд би се један аристократа Рус или Русиња смео да спусти на ниво руске културе? Како би он изгледао у своме отменом друштву?

Такво схватање, такво културно подвајање, учинили су да су у Русији живела два сасвим посебна света: виши, који је пливао у изобиљу и живео западњачким културним животом, и нижи, који је живео у мраку, извлачећи материјална богатства из руске земље. Дакле, две културе створиле су и два света.

Та тотална подвојеност у духу, у култури, то латинизирање и германизирање високог руског друштва, донело је Русима и Русији многа зла, па је само такав терен могао да прими и одгоји у себи клицу у историји незапамћене револуције, која је једним дахом одувала све руско високо друштво заједно са целом државном организацијом, као да све то није никад ни постојало. А то је још и најбољи доказ како је руска аристократија мало корена имала у народу, како се лабилно држала сва та виша друштвена класа и целокупна државна администрација, коју је она у својим рукама држала.

Било је потребно да се најпре задржимо на овоме

болном руском примеру, да га предочимо пре него што пређемо да говоримо о истакнутој теми. Било је нужно да на овако сцигледном примеру заснујемо своја излагања о денационализирању деце, које је захватило и наше данашње друштво и, што је интересантно, које се врши у многеме уз помоћ баш те руске аристократије, која се код нас прихватила рада и зараде, калемећи на наше друштво, преко наше деце, страну западњачку културу, прекувану у руском друштву.

Било је и пре ратова у нас људи, нарочито из дипломатског реда, који су своју децу од малена школовали у страним школама, и чија су деца свој матерњи језик рђавије говорила него стране језике; која су нашу историју мање знала него светску; која су уопште била страна нашој народној култури и нашем народу. Али то су били спорадични случајеви, који се нису могли узети као нарочито зло за народ и националну културу.

Међутим, од европског рата па на овамо, наша интелигенција и буржоазија почиње у све већој мери да денационализира своју децу. И што даље, тај бакцил захвата све шире слојеве народа, јер је сваким даном све већи број наше деце, која од малих ногу уче стране језике, стране манире, запајају се духом стране културе. То чине пре но што су неучила довољан број речи да се споразуме с мајком, пре но што су уопште познала наше обичаје, наш народни дух, народну историју, географију итд., пре но што су се уживела у своју народну културу.

Београд, а и друге веће градове наше, већ је захватила та франкоманија, енглезоманија, германоманија да се деца још у колевци преко бона, нерса, дадиља и како се све оне зову, уче страним језицима и васпитавају у страном духу. А упознавајући страни култ пре свога народног, пре ће га и више заволети, а за своје национално, као непознато, неће ни питати ни уопште интересовати се.

У бризи да својој деци даду што боље образовање и што углађеније васпитање, наши људи национално исправни патриоте, падају у ту неопростиву грешку да своју децу почну да уводе у страну културу пре но што су она окусила ма и један делић своје националне културе. При томе се заборавља како наш народ лепо и правилно суди кад

каже: „Шта прво налијеш у буре, на то ће оно целог века мирисати“. Сасвим тачно. Та се народна филозофија у потпуности може применити и на овај случај. Чиме почнеш да запајаш своју децу, то ће им вечно остати у духу.

Београд је пун странкиња које све више долазе да васпитавају нашу децу, да их запајају својим духом, да им уливају своју културу. Београд је тако исто пун страних школа у којима преовлађује страни дух, а које школе увеклико посећују наша деца. И то су школе које прихватају децу из дадиљиних руку, па их воде даље кроз страну културу. То су забавишта и основне школе. Као што се види наша деца на тај начин пре науче страни језик, пре уђу у дух стране културе него што науче матерински језик и што уђу у дух националне културе. Странци врло ревностно и врло рационално искоришћују нашу простоту која не уме да цени своју националност и свој национални дух, него трчи за оним што је сјајније, углађеније, а што је тако постало радом кроз векове. И ми на место да подижемо своју културу, да она достигне ниво стране, ми је напуштамо, запостављамо, а узимамо и калемимо страну културу, да тако однародимо млађе нараштаје по примеру наше браће Руса.

Кад овако говоримо не сме се узети да смо ми против учења страних језика, страних школа и коришћења стране културе. Ми ценимо висину стране цивилизације, њихову висину науке и присталице смо свих паметних људи, који се користе или желе да се користе тим страним преимућствима. Али смо ми противници оних који то желе да учине пре но што своју децу учврсте у националној култури. Ми смо присталице онога мишљења код нас које каже, да децу прво треба увести у национални језик, у националну културу, васпитати их у националном духу и утврдити их у свему томе помоћу националне школе и науке. Кад се то постигне, а то се постиже у многоме са свршетком националне основне школе, онда се без бриге може почети са учењем страних језика, да се по завршеној националној средњој школи може посветити изучавању наука на страном језику и у иностраној средини.

Уосталом, то је и природни пут. Учењем мале деце страним језицима и васпитавање у страном духу уноси се у

њихову душу не само страни дух, него се ствара у њиховој неразвијеној свести забуна. Та деца нису више национална у нашем смислу, нити су усвојила потпуно једну одређену страну културу. Она су денационализирана, али нису национализирана ни у коме правцу. Она постају мелези, а мелези су с националног гледишта најгори елеменат. Он нема љубави ни према родној грудии, ни према ма којој другој земљи. То је денационализирани елеменат у правом смислу.

У времену кад поједине нације употребљавају и драстична, па и насилна средства да би очувала своју националну чистоту и прочистиле своју националну културу, ми пошто смо тек стекли своју праву националну државу, у којој још нисмо успели да се и духовно слијемо у једну националну нераздељиву целину, ми ето полазимо путем денационализације своје деце и стварања неке још веће мешавине, доводећи тако у опасност данашњу националну тековину.

Ови и овакви национални људи, родитељи, који желе својој деци најбоље, не умеју да метну прст на чело, па да се упитају:

— Су чим ћемо сутра пред Милоша?

Они не размишљају о јачини и вредности националне културе, националног духа како за појединца, тако и за цео народ. Не; они желе да даду својој деци нешто више но што су њима могли дати њихови родитељи; они желе да створе, не јаке националне индивидуе, него националне шарлатане.

Наша национална култура, наша национална школа, дала је не само толике хероје на бојноме пољу, него је дала и толике хероје на научном и опште културном пољу, да с гордошћу можемо да станемо у ред цивилизованих народа запада. Па кад нам национална школа даје такве резултате, зашто се ми данас стидимо и одбацујемо нашу националну културу, а прихватамо туђу на тај начин, што своју децу васпитавамо у туђинском духу, на туђинском езику и помоћу туђинаца васпитача. Зар нашим високошколованим синовима није било довољно коришћење страним научним и опште културним благом како су га они текли, по завршетку свег националног образовања и васпи-

тања? Зар нашој деци у томе правцу треба нешто више? И дали је то нешто више и нешто боље, или је напротив много горе, и за нашу младу нацију нешто убиственије? Зар смо ми тако ниско пали да треба да тражимо своје уздигнуће преко туђинске културе? Зар ми немамо основа за развијање своје сопствене културе, за неговање свога националног духа, него треба да зајмимо и калемимо туђинштину? Зар је наш народ тако инфериоран, наша национална култура тако ниска, наша национална наука и уметност тако ништавна, да треба све то да занемаримо и да деци нашој дамо туђински дух, туђинско васпитање и образовање?

И зар ће бити корисно за нашу децу ако се она од народе, ако она сутра гледају на нашега човека као на нешто страно, нешто ниже, као што је руска аристократија гледала на мужика? И зар ће наш народ волети и поштовати такве своје образоване синове? Зар ће он хтети поћи за њима у ма какву борбу или у ма какав замашнији покрет? И зар ће га ови отуђени елементи моћи и умети да поведу?

Верујемо да ће бити људи који ће рећи да ми преувеличавамо значај појаве о којој говоримо, да јој дајемо сувише велику важност, претстављамо је трагичнијом но што је и да је то скоро незапажена, ништавна појава. Али ћемо ми на то рећи, да се тако гледало и у Русији, да су и тамо страну културу уносили највиши кругови и да су се баш они тим путем денационализирани и постали Руси само по имену; да су они живећи у туђинском духу свој руски дух напустили и никакву жртву нису ни подносили ни давали да свој руски народ просвете и културно подигну. Напротив, изгледа да они нису познавали душу свога народа. Тако је и веза између вишег друштва и народа сасвим олабавила и најзад била сасвим прекинута, па је прва револуција отпирила тај горњи слој тако лако, да је свет са запрепашћењем стајао пред тим фактом.

Ако и ми пођемо тим путем, а тај пут је врло примамљив, ако почнемо са ситницама, са својом малом децом, она ће то после нас наставити и, на место данашње националне интелигенције, добиће наш народ временом углађењу, фриволнију, неискренију и, што је главно, национално

равнодушнију интелигенцију, да временом то буде потпуно денационализирана интелигенција, којој ће народ и народне потребе бити неинтересантне.

Та интелигенција која неће бити југословенска по духу и васпитању, неће бити ни француска, на енглеска, ни немачка. То ће бити нека мелез-интелигенција која нема љубави ни за коју нацију и ни за коју државу?

Белешке

Заседање Св. Арх. Сабора и избор нових Епископа

Овогодишње редовно заседање Св. Арх. Сабора завршено је 9 (22) јуна т. г. Поред осталих унутрашњих питања којима се бавио, на завршетку рада Св. Арх. Сабор изабрао је нове Епископе и то: за Епископа мукачевско-прјатовског архимандрита Владимира (Рајића); за Епископа викара архимандрита Дионисија (Миливојевића) управника монашке школе у Дечанима; за епископа викара архимандрита Николаја (Јокановића).

Поред овога попуњене су и Епархије: за охридско-битољску — Преосвећени Епископ Платон, за Горњо-Карловачку Преосвећени Епископ Сава, за Америчко-канадску Преосвећени Епископ Дамаскин.

Устоличење Његове Светости у Пећи

По нарочитом програму на св. Илију ове године устоличен је у трон српских патријараха Његова Светост Патријарх Гаврило. Свечаности је присуствовао цео св. арх. Синод као и претставници Краљевске владе, поред великог броја верних.

Годишњи парастос Блажено-почившем Патријарху Варнави

На дан 10 (23) јула т. г. одржан је у целој земљи годишњи парастос Патријарху Варнави. Још једном су храмо-

ви били пуни верних синова и кћери православне цркве, који се помолили за душу великог Јерарха.

У Пожаревцу је одржан парастос у Саборној цркви на коме је чинодејствовало Његово Преосвештенство Епископ Господин Венијамин. Парастосу су присуствовали поред побожних верника и претставници власти и корпорација. Говор о Блаженопочившем Патријарху одржао је Преосвећени Г. Епископ.

Канонске посете

У жељи да упозна што потпуније своју Епархију Његово Преосвештенство Епископ Господин Венијамин у току месеца априла, маја и јуна т. г. учинио је низ канонских посета. У скоро свима местима Преосвећени Господин Епископ је служио свету литургију. Тако је на дан 12(25) априла (II дан Ускрса) посетио Смедерево где је после литургије носио и литију.

13(26) априла (III дан ускрса) посетио је Велико Градиште, и после св. литургије осветио заставу пододбора удружења четника. Ту је Његово Преосвештенство поздравио Војвода Коста Пећанац изразивши своју и осталих радост и захвалност што Преосвећени жели да што чешће буде са народом.

23-IV(6-V) на Ђурђев дан посетио је Четереже у срезу Моравском, где га је далеко од цркве дочекао велики број коњаника.

1(14) маја посетио је Браничево а 2(15) маја Кличевац родно место чувеног народног војводе Миленка Стојковића. По завршеном богослужењу у цркви пред спомеником војводе Миленка одржан је помен и водоосвећење.

Како ово село пуних 36 година није посетио ни један Епископ то је овде нарочито приређен изванредан дочек, који је необично дирнуо Његово Преосвештенство. Народ се је отимао да што пре приђе руци свога Владике, хоји је делио свуда крстиће, иконице и књижице. По свршеном ручку Његово Преосвештенство посетило је куће потомака војводе Миленка а затим и неколико потпуно сиромашних кућа. Народ се је изненадио када је чуо о овој посети Његовог Преосвештенства и примио је тако како то само уме

наш народ са захвалношћу и љубављу да прими све оно што је племенито и честито.

6(19) маја Његово Преосвештенство служио је Архијерејску литургију у капели казненог завода у Забели код Пожареваца. Тога дана је и храмовна слава капеле. Капела је била пуна осуђеника, а присуствовала је и цела управа казненог завода. После свршене литургије Преосвећени је одржао дугу беседу осуђеницима и после сечења колача поделио књижице М. Мисионара.

9 (22) маја посећено је Кисиљево ср. рамски. Ту је Преосвећеног Владика дочекао прет. политичке општине са сољу и хлебом. Цео пут од уласка у порту до цркве као и даље од порте био је засут покошеном травом и пољским цвећем. Да би се разумело ово одушевљење народа за дочек свога Владике мора се рећи да је од 1889 ово прва посета Владике.

После свршене литургије и народног ручка Преосвећени је и овде учинио неколико посета како имућнијим тако и сиромашнијим домовима. Свуда где је Преосвећени долазио пут од капије до куће био је застрт платном и ћилимима.

По подне тога дана Његово Преосвештенство са пратњом прешао је Дунав скелом и посетио село Острово, где је извршио водоосвећење. У дочеку је учествовало цело село, и старо и младо, и богато и сирото. У поздраву којим је прет. општине поздравио Његово Преосвештенство, претседник је исказао своју и својих сељана радост због ове посете, јер и најстарији људи (од 72 г.) не памте посету Владике њиховом селу. И зато моли Владика да се за ово време док је међу њима пријатно осећа изјављујући оданост народа својој цркви. И овде је Преосвећени учинио посете грађанима.

При заранку дана Преосвећени је се са пратњом вратио скелом у Кисиљево и затим потпуно задовољан својим радом у Пожаревац.

На Спасов дан Преосвећени је посетио на позив грађана Петровац на Млави. Тога дана Петровац је био сав у празнично рухо јер је слава црквена и општине варошице Петровца. После свечане литургије на којој је необично складно певло дечији хор под управом свештеника г. Сла-

вољуба Бисића. Преосвећени је одржао несбично и мпресионирану беседу о вери наших старих и црквеној слави. Затим је формирана литија на којој је учествовао и Преосвећени Владика. По завршеној литији пресечен је славски колач и затим је настао ручак и народно весеље.

На дан 23-V (5-VI) Преосвећени Епископ је посетио с. Средњево где је отслужио св. Литургију и pouчио народ. И овде је био веома леп дочек г. Епископа.

На I дан Духова у Смедереву је откривен споменик великом народном великану Димитрију Давидовићу. На позив одбора Његово Преосвештенство Епископ је отишао у Смедерево где је служио свету литургију и затим је формирана литија од цркве до Споменика. Освећење споменика је извршио г. Епископ и затим одржао говор о поштовању народних великана.

Литија из манастира Тумана у манастир Нимник

Други и трећи дан Духова одржана је велика црквена свечаност побожног народа ср, голубачког и рамског.

По програму који је израдио старешина ман. Тумана игуман Лука, на II дан Духова пошла је литија из манастира Тумана. У литији је учествовао већи број свештеника на челу са Његовим Преосвештенством Епископом Шангајским Господином Јованом. Народ је свуда литију са поштовањем дочекивао и кроз села пратио. Ради тога је и Његово Преосвештенство Господин Венијамин изашао да учествује у литији и у селу Мајиловцу дочекао литију и затим до ман. Нимника учествовао у истој. Ту је служено свеноћно бденије и сутрадан су Њихова Преосвештенства служила св. литургију којој је присуствовао велики број верних из ближе и даље околине.

На Петров-дан је Његово Преосвештенство посетило славу богомољачког покрета у Кушиљеву.

Освећење црква

у Крушару

На св. Илију у с. Крушару код Ђуприје освећена је нова црква подигнута добровољним прилозима грађана села

Крушара. Освећење је извршио Преосвећени Господин Епископ уз асистенцију већег броја свештенства. Тога дана то је била велика свечаност у том селу. Народ обучен као на велики празник од раног јутра хитао је цркви где је очекивао Г. Епископа који је стигао у 7 часова. После поздрава месног свештеника г. Стојана Крстића, који је и народни посланик за срез струшки, почело је освећење храма и затим света литургија. Преосвећени је одржао народу беседу и поделио књиге, иконе и крстиће. После народног заједничког ручка настало је народно весеље.

У с. Рашару

Још пре неколико година народ из околине с. Ратара у ср. параћинском почео је да се скупља на једно црквиште које је удаљено од села 700 метара. Нарочито о младој петки и недељи доста је света долазило и тражило утехе својим телесним бољкама. 1935 године покренута је акција са подизање цркве на томе црквишту. И вредни грађани села добише дозволу, приступише прикупљању прилога и после трогодишњег рада на дан 26 јула (8 августа) заказа се освећење. Храм је и посвећен Трновој Петки. Тога дана уз учешће већег броја свештеника Његово Преосвештенство Г. Епископ осветио је овај храм. Велики број верних из свих околних села прекрилио је простор око цркве.

Необично је лепа слика била како се је народ тискао око свога Владике док је он делио безброј иконица, крстића и књижица. Ово је била једна велика свечаност за овај крај. Ручку који је приређен код цркве присуствовало је преко 300 званица. На ручку је преосвећени напио здравицу Његовом Величанству Краљу Петру II а месни свештеник Живота Недељковић Господину Епископу. Затим је претс. општине из Параћина г. Влада Јевтић напио здравицу народном свештенству величајући њихове заслуге за наш народ.

Свечаности у Жичи

На дан 1(14) и 2(15) августа одржане су у Жичи велике свечаности. Првог дана је откривен споменик Блаженопочившем Патријарху Варнави који је подигло свештенство и народ Жичке епархије. Другог дана освећена је црква св.

Саве и нови манастирски конак. Огроман број верних присуствовао је овим свечаностима. И у овим свечаностима поред Њ. Преосвештенства Епископа Николаја и Иринеја — шибеничког учествовао је и наш Епископ Господин Венијамин.

Слава богомољаца у Пољани

На дан Цара Константина и Царице Јелене братство народне хришћ. заједнице у Пољани прославило је свечано своју славу. Овој свечаности поред осталих присуствовао је и јеромонах Јован (Рапајић) уредник Мисионара, који је окупљеном народу одржао дугу проповед.

У опште верске манифестације узимају све већег замаха. Утешно је приметити да се на тим свечаностима број присутних верника стално умножава.

Братски сабори

У току месеца јуна по ст. к. одржани су братски сабори свештенства Епар. Браничевске и то на пет места у Смедереву, Жабарима, Ђуприји, Петровцу и Кучеву. Свуда је било живе дискусије и актуелним црквеним питањима, која се тичу свештенства и пастве. Нарочито је запажено да млађе свештенство поклања велику љубав овим питањима. Са брат. сабора има и једна поука да је свештенство један неисцпан извор енергије за добро цркве и народа, да је готово све дати, само је потребан покретач тога. Овако пак на брат. сабору на скупштини олакша души својој да се после већином опет врати летаргији у селу.

Скупштина удружења свршених и несвршених богослова

8(21) јула т. г. одржана је у Београду скупштина свршених и несвршених богослова. Скупштини је присуствовало око 50 чланова и расправљало се о текућим питањима. Поред осталог решено је да се измене правила тако да у случају смрти члана удружења породица добија 5000 дин. у готовом новцу. На челу управе остао је и даље Г. Др. Војислав Јањић, мин. у пенз.

Конгрес безбожника у Лондону

Заказани конгрес безбожника који је требао бити одржан у Лондону у току овог лета забранила је Енглеска влада. Пошто нису нигде у Европи могли добити дозволу за држање овога конгреса, то ће се исти по свој прилици одржати у Америци.

Језуитски конгрес у Риму

У Риму је одржан конгрес Језуита. Овом конгресу присуствовало је 162 делегата из разних крајева света. 27 конгрес се састао још 1923 г. Због последњих догађаја језуитски ред данас броји 25460, од којих се највећи број налази у Америци.

Немачка евангелистичка мисија

Годишњак немачке евангелистичке мисионарске конференције даје извештај о броју еванг. мисионара. По њему немачка еванг. мисионарска служба има у целом свету 1659 мисионар. организација са 12551 мисионара. Она издржава 4503 основних школа, 147 средњих са укупно 275.210 ученика. Тако исто мисионари издржавају и 35 болница. Годишњи буџет мисион. службе је 5,872.308 немач. марака (око 80 милиона динара).

Из Александриске цркве

Пастир. дело доноси: лист „Пантенос“ саопштава да је један 16 годишњи ученик школе коју издржава католичка мисија у Александрији напустио православну веру, побегао од куће и преселио се у католички манастир. Саопштавајући ово „Пантенос“ вели: „треба да се учини крај католичкој пропаганди. А тако исто и родитељи треба да поведу рачуна где дају своју децу и да их не дају у сличне школе. Јер ово није први случај. Могло би се набројати десетину Од 23.000 грчке деце која живе у Александрији, 9,000 посећују школе римокатоличке мисије. Посећивање тих школа од стране грчке деце јесте уједно и отуђивање од грчких школа, то ћемо чешће имати овакве случајеве.“ „Родитељи пазите шта чините“ завршава лист.

Исељеничке цркве у Америци

У часопису „Видици“ бр. 4 од 1938 г. г. Милостислав Бартулица износи у чланку: „Вредност исељеништва“ о црквама наших исељеника следеће:

„Исељеничких цркава са осталим црквеним установама има 196, и то у самој Сев. Америци 192. Најбоље стоје у УСА са 185. Канада са 7, Европа са 2, а Аустралија и Њу Зеланд са 3 цркве, односно црквене институције. Сразмерно Срби стоје најбоље, јер имају 67 цркава и институција, и ако их имаде за 3—4 пута мање него Хрвата и за половину мање него Словенаца. Словенци имају око 69 цркава и црквених институција а Хрвати, и ако бројно заједно јачи него Срби и Словенци само 63 цркве и институције. Црква и црквених установа имају наши исељеници у 102 насеља, те према томе преко 2100 насеља немају црква ни црквених установа“.

Службене вести

Рукоположени

Његово Преосвештенство Епископ Браничевски Господин Д-р Венијамин благоволео је дана 14(27)-III-1938 г. на св. Архијереј. литургији у Саборном храму у Пожаревцу рукопожити у чин јерођакона Саву, монаха и сабрата манастира Тумана.

Њ. П. Е. Б. Г. Д-р Венијамин благоволео је дана 14(27) марта 1938 год. на Светој Архијерејској литургији у Саборном храму у Пожаревцу рукоположити јерођакона Антонија, сабрата м-ра Тумана у чин јеромонаха.

Унапређен

Одлуком Њ. П. Е. Б. Г. Д-р Венијамин Ебр; 1226-38 год. протопрезвитер Драгутин Маринковић парох I пожаревачки и в. д. Арх. намесника, утврђен је за сталног Арх. намесн. пожаревачког.

Канонски отпуст

Одлуком Њ. П. Е. Б. Г. Др. Венијамина Ебр. 264-38 г. презвитеру Ристи Јарамазу пароху миљевићско-баричком додељен је канонски отпуст за Епархију Црногорско-Приморску.

Премештен

Одлуком Њ. П. Е. Б. Г. Др. Венијамина Ебр. 1905 од 26-ХI(9-ХII)-1937 год. презвитер Стојан Пејчић парох Деспотовачки у Арх. намесништву раваничком, премештен је за пароха велико поповачког у Арх. намесништву млавском.

Пензионисан

Одлуком Св. Арх. Синода Бр. 3896-1938 год. пензионисан је протопрезвитер Димитрије Леринчанац, парох II Ђупријски.

Кажњен

Одлуком Њ. П. Е. Б. Г. Др. Венијамина Ебр. 1063-38 г. кажњен је опоменом јереј Живојин Марковић парох Бубушиначки у Арх. Намесништву пожаревачком, због непрописног ношења браде.

Преминуо

Дана 10(23) марта 1938 године преминуо је презвитер Николај М. Григоров парох црквеначки у архијерејском намесништву ресавском.

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК ИЗЛАЗИ ДВОМЕСЕЧНО НА 2—3 ШТАМПАНА ТАБАКА.

ПРЕТПЛАТА ЗА 1938 ГОД. ИЗНОСИ ДИН. 40.— ЗА НАШУ ЗЕМЉУ
А ЗА ИНОСТРАНСТВО ДИН. 80.—

ПРЕТПЛАТА СЕ ШАЉЕ БЛАГАЈНИКУ УДРУЖЕЊА Г. ДРАГОЉУБУ
МАТЕЈИЋУ, СВЕШТЕНИКУ — ПОЖАРЕВАЦ

Рукописе и књиге на приказ слати уреднику Драгутину
Маринковићу протојереју — Саборна црква, Пожаревац.

Одговорни уредник: Драгољуб П. Матејић свештеник
из Пожареваца.

САДРЖАЈ

Позив на скупштину	стр. 105
1918—1938	” 106
Данило Л. Поповић: Задатак данашње породице	” 109
Једна пропаганда међу средњошколском омладином	” 115
Ж. Ј. Петровић: Учење св. Макарија Великог о прародитељском греху	” 118
Поводом изложбе комунистичке штампе у Риму	” 124
Атан. Ст. Илић: Пред скупштину	” 133
В. Ј.: Христос и Павле	” 136
Денационализација наше деце	” 138
Белешке	” 144
Службене вести	” 151

Наши часописи

Гласник Српске Патријаршије — Ср. Карловци
Православље — орган Савеза епарх. удружења — Београд
Преглед Епархије Жичке — Краљево
Преглед Епархије Нишке — Ниш
Богословље — Београд
Хришћанска мисао — Београд
Хришћанско дело — Скопље
Светосавље — Београд
Братство — Сарајево
Мисионар — Крагујевац
Духовна стража — Сомбор
Тимочки весник — Зајечар
Пастир — Цетиње
Нови Источник — Сарајево
Мали Богољуб — Срем. Карловци
Пастирски глас — Крагујевац
Православни Браник — Загреб